

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational research) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของพื้นอารมณ์ของเด็ก สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็กและรูปแบบการเลี้ยงดูที่มีต่อความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 90 คน คือ บิดา มารดา หรือผู้ดูแลหลักคนใดคนหนึ่งของเด็กวัยก่อนเรียนอายุ 3-5 ปี ที่มารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี คัดเลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม 5 ชุด ดังนี้ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามพื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็ก แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดู และแบบสอบถามความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน มีค่าความเชื่อมั่นแอลฟาครอนบาคเท่ากับ .86, .96, .82 และ .86 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 90 คน เป็นผู้ดูแลหลักของเด็กวัยก่อนเรียน มีอายุเฉลี่ย 35.08 ปี ($S.D. = 8.454$, range = 20-61) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 88.9) ความสัมพันธ์กับเด็กส่วนใหญ่เป็นมารดา (ร้อยละ 76.7) ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีบิดา มารดา และบุตร อยู่ในบ้านเดียวกัน ร้อยละ 74.4 และเป็นครอบครัวขยายที่มีสมาชิกอื่น ๆ อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก ป้า น้า อา พี่เลี้ยง เป็นต้น ร้อยละ 25.6 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.เท่ากัน (ร้อยละ 24.4) ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ หรืออยู่บ้าน (ร้อยละ 38.9) รองลงมาทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 35.6) ระยะเวลาที่ดูแลเด็กเฉลี่ย 44.84 เดือน ($S.D. = 11.314$, range = 4-60)

เด็กวัยก่อนเรียนมีอายุเฉลี่ย 49.13 เดือน ($S.D. = 6.394$, range = 37-60) ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.3) เป็นบุตรลำดับแรกของครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 58.9) รองลงมาเป็นบุตรลำดับที่ 2 (ร้อยละ 35.6) ระยะเวลาที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันเฉลี่ย 14.37 เดือน ($S.D. = 7.046$, range = 3-25)

ครูพี่เลี้ยงทั้งหมด 15 คน มีอายุเฉลี่ย 31.2 ปี ($S.D. = 5.185$, range = 22-37) เป็นเพศหญิงทั้งหมด (ร้อยละ 100) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 66.67) รองลงมาจบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ ปวส. (ร้อยละ 33.33) ระยะเวลาที่ดูแลเด็กเฉลี่ย 20.80 เดือน ($S.D. = 9.586$, range = 12-36)

ความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.22 ($S.D. = .47$, range = .40-2.48) พื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 112.47 ($S.D. = 11.37$, range = 83-142) และมีเด็กพื้นอารมณ์ลักษณะเลี้ยงไม่ยากและไม่ง่าย มากที่สุด (ร้อยละ 95.6) รองลงมาเป็นลักษณะเด็กเลี้ยงง่าย (ร้อยละ 3.3) และลักษณะเด็กเลี้ยงยาก (ร้อยละ 1.1) สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็กวัยก่อนเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 109.31 ($S.D. = 15.43$, range = 60-130) และรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.76 ($S.D. = 7.69$, range = 50-83)

พื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในภาพรวม แต่พบว่า พื้นอารมณ์ของเด็กด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลในภาพรวมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.33$, $p < .01$) นอกนั้นพื้นอารมณ์ด้านอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในภาพรวม

พื้นอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนในภาพรวม และพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลแบบทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.23$, $p < .05$ และ $r = -.31$, $p < .01$ ตามลำดับ) และ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลจากการพรางจากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.24$, $p < .05$ และ $r = -.28$, $p < .01$ ตามลำดับ) และพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.35$, $p < .01$) นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์ ($p > .05$)

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็กกับความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก กับความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน ทั้งคะแนนในภาพรวมและรายด้าน ($p > .05$)

พื้นอารมณ์ของเด็ก สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็ก และรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน ไม่สามารถทำนายความวิตกกังวลในภาพรวมของเด็กวัยก่อนเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) แต่พบว่า พื้นอารมณ์ของเด็กสามารถทำนายความวิตกกังวลทั่วไปได้ร้อยละ 5.2 ($\beta = -.228$; $F_{1,88} = 4.838$, $p < .05$) และพื้นอารมณ์ของเด็กสามารถทำนายความวิตกกังวลจากการพรางจากของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 5.7 ($\beta = -.238$; $F_{1,88} = 5.300$, $p < .05$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. คะแนนความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.22 ($S.D. = .47$, range = .40-2.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความวิตกกังวลทั่วไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 ($S.D. = .60$, range = 0-2.60) ด้านความวิตกกังวลทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.39 ($S.D. = .59$, range = .20-3.20) ด้านลักษณะย้ำคิดย้ำทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 ($S.D. = .56$, range = 0-2.60) ด้านความวิตกกังวลเกี่ยวกับความบาดเจ็บทางร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.38 ($S.D. = .77$, range = 0-3.00) และด้านความวิตกกังวลจากการพรางจาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .91 ($S.D. = .64$, range = 0-2.80) ซึ่งผลการศึกษานี้ แสดงถึงว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน มีความวิตกกังวล แต่ค่อนข้างน้อย คือมีความวิตกกังวลน้อย เป็นไปตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ (Freud, 1938 cited in Blandin et. al., 1994) ที่อธิบายว่า ความวิตกกังวลของเด็ก เริ่มในวัยประมาณ 3 ปี ซึ่งเด็กจะสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เมื่อเด็กต้องเข้ามาอยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็ก จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กวัยก่อนเรียนมีความวิตกกังวลเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ความวิตกกังวลที่พบนี้ไม่มากนัก ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในปัจจุบันนี้ศูนย์เลี้ยงเด็กต่าง ๆ โดยเฉพาะที่อยู่ในความดูแลของเทศบาล มีการจัดการเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งการปรับตัว และการอยู่ร่วมกับเด็กอื่น ๆ ในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันได้ (Chaimongkol & Flick, 2006) จึงเป็นเหตุผลที่เด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน มีความวิตกกังวลไม่มากนัก อีกประการหนึ่งคือ เด็กวัยก่อนเรียนที่ศึกษาในครั้งนี้ มีระยะเวลาเฉลี่ยที่อยู่ในศูนย์เลี้ยงเด็กประมาณ 14 เดือน น้อยที่สุดคือ 3 เดือน และนานที่สุดคือ 25 เดือน (ตารางที่ 1) ซึ่งเด็กจะเริ่มมีการคุ้นเคยกับสถานที่ และเพื่อนใหม่ ๆ พอสมควร และมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูที่เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Bowlby (1969) และ Ainsworth (1979) กล่าวว่า ความผูกพัน หรือสัมพันธภาพเป็นสายสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่มั่นคง ซึ่งมนุษย์แสวงหาและต้องการไปตลอดชีวิต เมื่อเด็กมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นครูที่เลี้ยง หรือเด็กอื่น ๆ ด้วยกัน จึงเป็นไปได้ที่ส่งผลให้เด็กในศูนย์เลี้ยงเด็กมีความวิตกกังวลน้อย

2. พื้นอารมณ์ของเด็ก สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็ก และรูปแบบการเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน

ผลการวิจัยพบว่า พื้นอารมณ์ของเด็กในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียน ($p > .05$) แต่พบว่า พื้นอารมณ์ด้านความรุนแรง หรือความเข้มของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล ($r = -.33$, $p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยก่อนเรียนที่มีลักษณะความรุนแรงของการตอบสนองสูง จะมีความวิตกกังวลน้อย Thomas and Chess (1977)

ได้อธิบายว่า ความรุนแรงของการตอบสนอง หมายถึง ระดับความรุนแรง หรือพลังงานที่เด็กใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยไม่คำนึงถึงสภาพ หรือทิศทางของการตอบสนองว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ เช่น ถ้าชอบใจก็จะหัวเราะ หรือเพียงแค้มิ ถ้าไม่ชอบก็จะร้องไห้ หรือเปลี่ยนสีหน้า เป็นต้น ซึ่งแสดงถึง เด็กมีการแสดงออก หรือตอบสนองให้เห็นได้ ไม่เก็บเงียบเอาไว้เอง จึงทำให้เด็กลักษณะนี้ มีความวิตกกังวลน้อย อย่างไรก็ตาม ไม่พบพื้นอารมณ์ด้านอื่นที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวล

ผลการวิจัยยังพบว่า พื้นอารมณ์ของเด็กในภาพรวม และพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลแบบทั่วไปของเด็กวัยก่อนเรียน ($r = -.23, p < .05$ และ $r = -.31, p < .01$) หมายถึง เด็กที่มีพื้นอารมณ์เหมาะสมมาก จะมีความวิตกกังวลทั่วไปน้อย และเด็กที่มีพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนองสูง จะมีความวิตกกังวลทั่วไปน้อย ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะดังได้อธิบายข้างต้นแล้ว (Thomas & Chess, 1977)

พื้นอารมณ์ของเด็กในภาพรวม และพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลจากการพรางจากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.24, p < .05$ และ $r = -.28, p < .01$ ตามลำดับ) อธิบายว่า พื้นอารมณ์ของเด็กในภาพรวม และพื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนองสูง หมายถึง มีความรุนแรงของการตอบสนอง (Intensity of reaction) คือ พลังงานที่เด็กใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยไม่คำนึงถึงสภาพ หรือทิศทางของการตอบสนองว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะมีลักษณะความรุนแรงที่มากหรือน้อยก็สามารถแสดงออกได้ เช่น เมื่ออยากร้องไห้ ก็ร้องไห้เลย ไม่เก็บกด ตอบสนองทันที เป็นต้น เด็กที่มีความรุนแรงของการตอบสนองมาก คือเด็กที่สามารถแสดงออกพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน รวมถึงเมื่อต้องแยกจากผู้ดูแลหลัก เด็กก็จะแสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ร้องไห้ตาม โวยวาย เมื่อผู้ดูแลหลักแยกไปก็สามารถกลับมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันได้อย่างปกติ แตกต่างกับเด็กที่ไม่แสดงออก จะไม่พูด เก็บตัวเงียบ แยกตัวอยู่มุมห้อง เป็นต้น จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้มีความวิตกกังวลจากการพรางจากน้อยกว่าอีกกลุ่ม (Thomas & Chess, 1977)

พื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวลทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.35, p < .01$) อธิบายได้ว่า พื้นอารมณ์ด้านความรุนแรงของการตอบสนองสูง จะมีความวิตกกังวลทางสังคมต่ำ หมายความว่า เด็กที่สามารถตอบสนองและแสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ร้องไห้ตาม โวยวาย เมื่อผู้ดูแลหลักแยกไปก็สามารถกลับมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันได้อย่างปกติ หมายถึง เด็กสามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันจัดขึ้นได้ สามารถเข้ากับเพื่อนคนอื่น ๆ วยเดียวกันได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bradley and Caldwell (1979) พบว่า เด็กที่ได้รับการดูแลที่ดี ตอบสนองต่อเด็กอย่าง

อารมณ์ดี และใช้คำพูดที่นุ่มนวลอ่อนโยนด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีตลอดเวลา จะทำให้เด็กกล้าแสดงออก และสามารถแสดงความสามารถทางสังคมและภาษาเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนวัยเด็กระยะปลาย พบว่า สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บิดา มารดา ครูและเพื่อนร่วมวัย รวมทั้งสิ่งที่เห็นจากโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลของเด็กวัยนี้มาก หากเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทำให้เด็กกล้าแสดงออก และมีความวิตกกังวลในการเข้าสังคมน้อย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลหลักกับเด็กกับความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก กับความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน ทั้งคะแนนในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($p > .05$) ซึ่งแตกต่างจาก Wolfradt, Hemple, and Miles (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับความวิตกกังวล และพฤติกรรมในการจัดการความวิตกกังวลของเด็ก ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และแบบตามใจ ทั้งนี้ในสังคมไทย ยังมีการเลี้ยงดูจากปู่ตา ย่ายาย และญาติคนอื่น ๆ จึงมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลของเด็กในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นอกจากนี้รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กที่ใช้ในการศึกษานี้ อาจต้องปรับเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทการเลี้ยงดูบุตรในปัจจุบันมากขึ้น ดังเช่น Baumrind (1967, cited in Baumrind, 1989) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็ก และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนศึกษาทัศนคติของบิดามารดาที่ส่งผลต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูอย่างจริงจัง และต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 20 ปี คือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1966 จนถึง 1991 ในปี ค.ศ. 1967 ได้ศึกษาเด็กวัยก่อนเรียน และผู้ปกครองของเด็ก โดยการสังเกตพฤติกรรมของเด็กทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และสังเกตปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กที่บ้าน ซึ่งการศึกษานี้มีระยะเวลาในการศึกษายาวนาน

4. พื้นอารมณ์ของเด็กสามารถทำนายความวิตกกังวลแบบทั่วไปของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 5.2 ($\beta = -.228$; $F_{1,88} = 4.838$, $p < .05$) (ตาราง 9) พื้นฐานอารมณ์ของเด็ก เป็นผลมาจากพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม ส่งผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน แม้จะถูกเลี้ยงดูโดยผู้เลี้ยงดูคนเดียวกัน ในบ้านเดียวกันก็ตาม ถ้าสังเกตเด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเคลื่อนไหว จังหวะของร่างกาย การตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น ความรุนแรงในการตอบสนอง ความวอกแวก ความคงที่ ความสนใจ ความวิตกกังวล ก็จะแตกต่างกัน ผู้เลี้ยงดูหลายคนเข้าใจผิด คิดว่าอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส ถูกพัฒนามาจากการตามใจเด็กในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เด็กมีพื้นอารมณ์ที่ดี แต่ความจริงแล้วอารมณ์ที่ร่าเริงแจ่มใส นั้น ได้มาจากบรรยากาศที่ผู้เลี้ยงดูทำให้สนุกสนาน ยิ้มแย้ม ที่สำคัญคือตอบสนอง

ความต้องการของเด็กได้ตรงจุด พอเหมาะ ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป โดยการให้ที่ไม่เร็วเกินไป หรือช้าเกินไป สิ่งใดที่ไม่สมควรเล่นก็ไม่ให้เล่น มีขอบเขตชัดเจนภายใต้ทำที่ที่นุ่มนวลและเข้าใจ ความรู้สึกของเด็ก รู้จักเบี่ยงเบนความสนใจเมื่อเด็กผิดหวัง วิตกกังวลต่าง ๆ ถ้าผู้เลี้ยงดูปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้ ที่จะอยู่ในขอบเขตที่วางไว้ รู้จักยับยั้งความต้องการของตัวเอง มีอารมณ์แจ่มใสแสดงความรักใคร่กับผู้อื่นใกล้ชิด ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ สนุกสนาน และไม่วิตกกังวลต่อสิ่งรอบข้าง

5. พื้นอารมณ์ของเด็กสามารถทำนายความวิตกกังวลจากการพรางจากของเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 5.7 ($\beta = -.238$; $F_{1,88} = 5.300$, $p < .05$) (ตารางที่ 10) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ ยุพา (2552) ที่ศึกษาความวิตกกังวลจากการพรางจากของเด็กอายุ 2-3 ปี ในสถานเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เขตเทศบาลนครราชสีมา พบว่าอัตราการเกิดความวิตกกังวลจากการพรางจากของเด็กในสัปดาห์ที่ 1 พบร้อยละ 100 และลดลงตามลำดับในสัปดาห์ที่ 2, 3 และ 4 ค่า 96.33, 91.97 และ 78.90 ตามลำดับ เนื่องจากเด็กวัยก่อนเรียน จะมีความวิตกกังวลจากการพรางจากได้มากกว่าแบบอื่น ๆ ได้แก่ แบบทั่วไป ทางสังคม การย่ำคิดย้ำทำ และการบาดเจ็บ ซึ่งเป็นไปตามพัฒนาการตามวัยของเด็กวัยก่อนเรียน ดัง (Freud, 1938 cited in Blandin et al., 1994) ได้อธิบายเกี่ยวกับความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียนไว้ว่า ความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียนเกิดขึ้นเริ่มในวัย 3 ปี เนื่องจากเด็กอายุ 1-2 ปี ยังไม่สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ แต่พอเข้าปีที่ 3 ของอายุ เด็กจะสามารถเชื่อมโยง และลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น พัฒนาการทางสมองสมบูรณ์ เริ่มเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เป็นเหตุเป็นผลเมื่ออายุ 5 ปี ซึ่งวัย 3-5 ปี ยังไม่กลัวการบาดเจ็บของร่างกาย และอื่น ๆ ตรงกับการศึกษาของ Spence et al. (2001) ที่ศึกษาความวิตกกังวลของเด็ก 5 ด้าน พบว่าเด็กวัยก่อนเรียนมีความวิตกกังวลจากการพรางจากสูงที่สุด และด้านอื่น ๆ รองลงมา เมื่อเด็กต้องจากบิดามารดา เพราะความวิตกกังวลสามารถส่งผลต่อพัฒนาการทางจิตอารมณ์และการเข้าสังคมในเด็กวัยต่อมา มีรายงานการศึกษา พบว่า ร้อยละ 60-80 ของเด็กที่มีความวิตกกังวลในวัยก่อนเรียน เป็นสาเหตุของการเกิดความกลัวที่จะไปโรงเรียน เมื่อโตขึ้นอยู่ในวัยเรียน (School refusal or School phobia) (Bowlby, 1973) ดังนั้นประสบการณ์ในอดีตต่อการพรางจาก หรือประสบการณ์ที่น่ากลัวทำให้ตกใจ หากมีความวิตกกังวลหรือกลัวมากเกินไป อาจทำลายพัฒนาการทางบุคลิกภาพได้ (Learnard, 2002) นอกจากนี้ เด็กที่เคยเข้ารับการดูแลในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันแล้ว เมื่อมีวันหยุดติดกันหลายวัน หรือปิดเทอมไป และเมื่อกลับมาเข้าในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันอีกครั้ง ช่วงวันแรก ๆ เด็กจะมีการร้องไห้แค้นมาก แสดงให้เห็นว่าเด็กยังคงมีความวิตกกังวลอยู่เมื่อกลับเข้ามาอยู่ในศูนย์เด็กอีก ถึงแม้ว่าเคยอยู่มาก่อนแล้ว โดยพบว่า ร้อยละ 80 ของเด็กที่มารับบริการในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันมี

พฤติกรรมนี้ (Masi et al., 2001) แต่การวิจัยในครั้งนี้พบความวิตกกังวลจากการพรางจากน้อย อาจเป็นเพราะช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การนำผลวิจัยไปใช้

1. พยาบาล หรือผู้ที่ดูแลสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียนสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมจัดการเลี้ยงดูให้สอดคล้องกับพื้นอารมณ์ของเด็ก เพื่อนำไปสู่การลดความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. อาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการเรียนการสอนเรื่องพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล

การทำวิจัยขั้นต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ประสบการณ์ในครอบครัว สังคมในกลุ่มเด็ก คุณภาพของสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลต่อความวิตกกังวลในเด็กวัยก่อนเรียน

2. ควรศึกษาในช่วงอายุอื่น ๆ เช่น วัยหัดเดิน ซึ่งอาจจะเห็นพฤติกรรมการแสดงออกที่เกี่ยวกับความวิตกกังวลได้ชัดเจนขึ้น

3. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล หากเก็บในช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ ๆ อาจจะได้ข้อมูลที่ตรงมากขึ้น เนื่องจาก ความวิตกกังวลต่อการเปลี่ยนสถานที่ใหม่ ๆ ของเด็ก เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงวันแรก ๆ ของการเข้ารับบริการ ในศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน

4. ในการศึกษาครั้งนี้ให้ผู้ดูแลหลัก และครูที่เลี้ยงดูตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็กด้วยตัวผู้วิจัยเอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มาจากผู้ดูแลหลักของเด็กวัยก่อนเรียน ที่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรีเท่านั้น จึงต้องระมัดระวังในการนำผลการวิจัยไปอธิบายกับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีบริบทแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่พัฒนามาจากกลุ่มตัวอย่างชาวออสเตรเลีย ดังนั้นเด็กวัยก่อนเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบผสมผสานแบบไทย แตกต่างจากต่างประเทศ หากนำเครื่องมือแปลที่ใช้ในการศึกษานี้ไปใช้ต่อ ควรต้องพิจารณาทบทวนเนื้อหาในข้อความให้เหมาะสมมากขึ้น

3. แบบสอบถามความวิตกกังวลของเด็กวัยก่อนเรียน ใช้วิธีการแปลแบบ One way translation เท่านั้น